

04.05.2023

Meeqqanut, Inuusuttunut Ilaqutariinnullu Naalakkersuisoqarfik
Departementet for Børn, Unge og Familier

Børnetalesmandens høringssvar til "Forslag til: Inatsisartutlov om ændring af Inatsisartutlov om støtte til børn"

Børnetalesmanden har den 11. april 2023 modtaget høring vedr. "Forslag til: Inatsisartutlov om ændring af Inatsisartutlov om støtte til børn".

Børnetalesmanden takker for denne mulighed for at kommentere på høringen.

Børnetalesmanden vurderer høringen ud fra et børne- og ungeperspektiv set ud fra FN's Konvention om Barnets Rettigheder, særligt FN-artikel 3, 12, 18, 19 og 20:

Artikel 3

I alle foranstaltninger vedrørende børn, hvad enten disse udøves af offentlige eller private institutioner for socialt velfærd, domstole, forvaltningsmyndigheder eller lovgivende organer, skal barnets tarv komme i første række. Deltagerstaterne påtager sig at sikre barnet den beskyttelse og omsorg, der er nødvendig for dets trivsel under hensyntagen til de rettigheder og pligter, der gælder for barnets forældre, værge eller andre personer med juridisk ansvar for barnet, og skal med henblik herpå træffe alle passende lovgivningsmæssige og administrative forholdsregler. Deltagerstaterne skal sikre, at institutioner, tjenester og organer med ansvar for omsorg for eller beskyttelse af børn skal være i overensstemmelse med de standarder, der er fastsat af kompetente myndigheder, særligt med hensyn til sikkerhed, sundhed, personalets antal og egnethed samt sagkyndigt tilsyn.

Artikel 12

Deltagerstaterne skal sikre et barn, der er i stand til at udforme sine egne synspunkter, retten til frit at udtrykke disse synspunkter i alle forhold, der vedrører barnet; barnets synspunkter skal tillægges passende

vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed. Med henblik herpå skal barnet især gives mulighed for at udtale sig i enhver behandling ved dømmende myndighed eller forvaltningsmyndighed af sager, der vedrører barnet, enten direkte eller gennem en repræsentant eller et passende organ i overensstemmelse med de i national ret foreskrevne fremgangsmåder.

Artikel 18

Deltagerstaterne skal bestræbe sig på at sikre anerkendelse af princippet om, at begge forældre har fælles ansvar for barnets opdragelse og udvikling. Forældrene, eller i givet fald værger, har hovedansvaret for barnets opdragelse og udvikling. Barnets tarv skal for dem komme i første række. Med henblik på at sikre og fremme de rettigheder, der er indeholdt i denne konvention, skal deltagerstaterne yde passende bistand til forældre og værger ved disses udførelse af deres pligter som opdragere af børn og skal sikre udviklingen af institutioner, ordninger og tjenesteydelser til omsorg for børn. Deltagerstaterne skal træffe alle passende forholdsregler for at sikre, at børn af arbejdende forældre har ret til at nyde godt af omsorgsforanstaltninger for børn, som de er berettigede til.

Artikel 19

Deltagerstaterne skal træffe alle passende lovgivningsmæssige, administrative, sociale og uddannelsesmæssige forholdsregler til beskyttelse af barnet mod alle former for fysisk eller psykisk vold, skade eller misbrug, vanrøgt eller forsømmelig behandling, mishandling eller udnyttelse, herunder seksuel misbrug, medens barnet er i forældrenes, værgens eller andre personers varetægt. Sådanne beskyttende foranstaltninger bør i passende omfang omfatte virkningsfulde retningslinier, såvel for udformning af sociale programmer, der kan yde den nødvendige støtte til barnet og til dem, der har barnet i deres varetægt, som til andre former for forebyggelse og identifikation, rapportering, henvisning, undersøgelse, behandling og opfølgning af tilfælde af børnemishandling som beskrevet ovenfor og om nødvendigt til retsforfølgelse.

Artikel 20

Et barn, der midlertidigt eller konstant er afskåret fra sine familiemæssige omgivelser eller som af hensyn til sit eget bedste ikke kan tillades at forblive i disse omgivelser, har ret til særlig beskyttelse og bistand fra statens side. Deltagerstaterne skal i overensstemmelse med deres nationale ret sikre alternativ omsorg for et sådant barn. Sådant omsorg kan blandt andet omfatte anbringelse i pleje, Kafalah efter islamisk ret, adoption eller om nødvendigt anbringelse i passende børneinstitutioner. Ved overvejelse af mulige løsninger skal der tages tilbørligt hensyn til ønskeligheden af sammenhæng i et barns opvækst og til barnets etniske, religiøse, kulturelle og sproglige baggrund.

Overordnede bemærkninger

Børnetalesmanden ser positivt på for foreslåede ændringer i Inatsisartutlov om støtte til børn, som forsøger at tage bedre højde for barnets bedste end i den oprindelig lov og på den måde kan være med til at sikre en

bedre efterlevelse af børns rettigheder i Grønland. MIO har dog forslag til en række præciseringen til flere bestemmelserne, hvor barnets bedste ikke til fulde sættes i centrum, som formuleringerne er nu.

MIO synes imidlertid, at det er meget svært at vurdere, hvorvidt de foreslåede ændringer i tilstrækkelig grad kan bidrage til en bedre håndtering af børnesager og en bedre trivsel for børn og unge. Ifølge det tilsendte materiale fremgår det nemlig ikke, hvordan processen med udviklingen af lovændringen har fundet sted, og hvem der er blevet inddraget i processen. MIO mener, at forslaget til lovændringen bærer præg af, at relevante aktører på området ikke er blevet inddraget i processen, og MIO er meget kritisk i forhold til, at processen for og behovet bag forslaget til lovændringerne ikke præciseres. MIO er f.eks. ikke blevet inddraget i processen på trods af, at MIO ligger inde med en masse viden direkte fra børnene og familierne selv, som ville være relevante for ændringen. Derudover lader det ikke til, at de mennesker, som lovforslaget direkte påvirker – nemlig børnene og deres familier – er blevet inddraget. Dette til trods for at artikel 12 i FN's Konvention for Barnets Rettigheder pålægger deltagerstaterne at inddrage børn i alle de forhold, der omhandler dem og tillægge barnets synspunkt passende vægt.

Bemærkninger til de enkelte punkter i forslaget

Punkt 1

I § 8 indsættes efter stk. 3 som nyt stykke:

"Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal føre et driftsorienteret tilsyn med familiecentre, herunder familiehuse, boenheder, børnehuse og krisecentre i kommunen."

Bemærkning:

MIO finder det positivt, at det indskræpes i loven, at der også skal føres driftsorienteret tilsyn på kommunens familiecenter, børnehuse, boenheder og krisecentre. Dog er MIO undrende over, at denne forpligtelse ligger hos kommunalbestyrelsen selv og ikke hos en uafhængig enhed såsom tilsynsenheden. Når kommunen skal føre tilsyn med sig selv, er der en risiko for, at tilsynet påvirkes af lokale perspektiver og vurderinger, som kan være på bekostning af barnets bedste. Derudover præciseres det ikke i lovgivningen, hvor ofte der skal føres tilsyn, hvilket bør præciseres.

Punkt 2

§ 14 affattes således:

"§ 14. Socialstyrelsen kan på kommunalbestyrelsens anmodning bidrage i den kommunale sagsbehandling i sager vedrørende: 1) socialfaglige undersøgelser, jf. § 45, 2) støtteforanstaltninger, jf. kapitel 7, 3) særlige støtteforanstaltninger, jf. kapitel 8, 4) skærpede støtteforanstaltninger, jf. kapitel 9, og 5) ophør af støtteforanstaltninger og efterværn, jf. kapitel 11. Stk. 2. Socialstyrelsen bidrager i sager jf. stk. 1 ved at yde vejledning, rådgivning og supervision."

Bemærkning:

Det er positivt, at Socialstyrelsens rolle præciseres i lovgivningen, så ordlyden bliver, at Socialstyrelsen kan 'bidrage i den kommunale sagsbehandling' frem for at 'behandle sager'. Ændringen begrundes i de almindelige bemærkninger med, at den gældende bestemmelse har givet anledning til tvivl om Socialstyrelsens ansvar. Hvis ændringen skal fremme en bedre sagsbehandling og dermed barnets bedste, forudsætter den, at alle involverede parter forstår deres ansvar i forhold til den præciserede bestemmelse og påtager sig dette ansvar.

Punkt 7

I § 33 indsættes efter stk. 1 som nyt stykke:

" Stk. 2. Kommunalbestyrelsen er forpligtet til at finde en midlertidig løsning for barnet, som står på den centrale venteliste til en af Selvstyrets døgninstitutioner."

Bemærkning:

I forhold til indskærpelsen af kommunalbestyrelsens forpligtelse til at finde en midlertidig løsning for barnet vil MIO gerne understrege, at det er meget vigtigt, at der stilles krav til, hvilken form for midlertidig løsning, der er til barnets bedste. Her bør der tages højde for barnets egne ønsker og behov, tilknytning til nærområdet, særlige behov hos barnet, tilknytningen til barnets forældre osv. Ydermere bør det tilstræbes, at en midlertidig anbringelse er den mindst mulige indgribende foranstaltning for barnet. Forskning viser f.eks., at anbringelser i plejefamilier er mindre indgribende for mange børn end anbringelse på en døgninstitution. Dette bør kommunalbestyrelserne tage højde for i deres midlertidige anbringelser af børn. Derudover bør der stilles krav til kvaliteten af alternative anbringelsesformer og projekter.

Punkt 11

§ 44, stk. 2 affattes således:

" Stk. 2. Børn, som anbringes uden forældremyndighedsindehaverens samtykke uden for hjemmet, jf. § 28, skal have tilknyttet en børnebisidder."

Bemærkning:

MIO finder det positivt, at vigtigheden af barnets stemme understreges i forbindelse med anbringelse uden samtykke fra forældre via en børnebisidder. MIO vil dog understrege, at barnets stemme er meget vigtig i alle typer af anbringelsessager. Derfor opfordrer MIO til en præcisering i loven, hvor alle børn i alle anbringelsessager tildeles en børnebisidder, vf. artikel 12 i FN's Konvention om Barnets Rettigheder.

Punkt 12

I § 45 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

" Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan til brug for udarbejdelsen af en socialfaglig undersøgelse anmode et familiecenter i nærheden af barnets eller forældrenes opholdssted om bistand."

Bemærkning:

I forvejen er det svært for kommunerne tidsmæssigt at få lavet socialfaglige undersøgelser i alle deres børnesager, bl.a. pga. manglende ressourcer, og MIO er bekymret for, at man med den nye bestemmelse fra myndighedens side kan fralægge sig noget af sit ansvar. Samtidig risikerer man at forringe indsatserne for børnene og familierne på landets familiecentre, hvis de skal til at bistå i udviklingen af socialfaglige undersøgelser. Familiecentrene er til for at hjælpe både børn og familier og arbejde med dem ud fra deres behov. Det er myndighedens opgave at lave socialfaglige undersøgelser, og det ansvar skal de leve op til. Tilliden mellem familiecenter og børnene og deres familier kan blive svækket, hvis familiecentrets opgaver sammenblandes med myndighedens opgave, og MIO frygter, at meget tid fra 'de varme hænder' vil gå til at bistå med de socialfaglige undersøgelser. Derfor opfordrer MIO til, at den foreslåede bestemmelse slettes.

Punkt 14

Efter § 46 indsættes:

"§ 46 a. Kommunalbestyrelsen skal tilbyde forældremyndighedsindehaveren en støtteperson i forbindelse med barnets anbringelse uden for hjemmet. Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal udarbejde en skriftlig handleplan for forældre til et barn, som bliver anbragt uden for hjemmet. Handleplanen for forældrene skal udarbejdes i sammenhæng med handleplanen for barnet og have til formål at give støtte til forældrene til at styrke omsorgsmiljøet i barnets hjem, således at barnet kan hjemtages, når omsorgsforholdene i hjemmet tillader det og behandlingen af barnet under anbringelsen uden for hjemmet er afsluttet..."

Bemærkning:

MIO finder det positivt, at bestemmelsen tager højde for vigtigheden af at arbejde med barnets forældre sideløbende med anbringelsen af barnet, således at positive forandringer hos forældrene og i hjemmet kan føre til en hjemgivelse af barnet, såfremt dette er til barnets bedste. Dog stiller MIO sig spørgende over for udarbejdelsen af en særskilt handlingsplan for forældrene og er bekymret for, om denne bestemmelse bliver på bekostning af barnets bedste. I forvejen er det svært for kommunerne at leve op til deres forpligtelse til at udarbejde handleplaner for alle børn, og hvis de fremover også skal udarbejde særskilte handleplaner for forældrene, så er MIO bekymret for, om dette vil påvirke kvaliteten af børnenes handleplaner. Barnets bedste bør altid være i centrum, og MIO foreslår, at handleplaner for forældre indarbejdes som en integreret del af børnenes handleplaner, hvilket der allerede er mulighed for. I forhold til arbejdet med forældrene via en støtteperson finder MIO det positivt, at der i loven tages et ansvar for en konkret handling, der kan understøtte arbejdet med forældrene. MIO savner dog en præcisering af, hvad formålet med denne støtteperson er, og hvilket ansvar vedkommende har.

Punkt 15

Efter kapitel 14 indsættes:

"Kapitel 14 a

Familiecentre

§ 55 a. Kommunalbestyrelsen skal oprette og drive familiecentre i alle byer med mere end 500 indbyggere. Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan oprette og drive familiehuse i byer eller bygder med mindre end 500 indbyggere. Stk. 3. Familiecentre og familiehuse har til formål at tilbyde forebyggende og behandlende tilbud til børn og familier samt vordende forældre, herunder i form af rådgivning efter § 20, støtteforanstaltning efter § 21, stk. 4, nr. 1, eller som opfølgning på forældreansvarssamtale efter § 23, eller børnesamtale efter § 24. Stk. 4. Naalakkersuisut kan fastsætte nærmere regler om familiecentre og familiehuse...”

Bemærkninger:

Familiecentrenes og familiehusernes tilbud er vigtige i forhold til at sikre, at barnets tarv tilgodeses, idet familiecentrene og familiehuserne netop har som kerneopgave at hjælpe børn og familier samt kommende forældre. Derfor ser MIO også positivt på indførelsen af bestemmelsen om familiecentrene i loven, som præciserer familiecentrenes opgaver i forhold til børnene og lægger op til, at der skal fastsættes nærmere regler for familiecentrene og familiehuserne i en bekendtgørelse. I forslaget står der dog blot, at Naalakkersuisut 'kan' og ikke 'skal' fastsætte nærmere regler. Her anbefaler MIO, at Naalakkersuisut pålægges det fulde ansvar for udarbejdelsen af disse regler via et 'skal' frem for et 'kan', og at man i udarbejdelsen af disse regler inddrager alle relevante aktører – ikke mindst børnene og familierne selv.

Punkt 16

Efter kapitel 16 indsættes:

”Kapitel 16 a Statistik

§ 60 a. Kommunalbestyrelsen er forpligtet til at fremsende statistiske oplysninger og lignende, som Naalakkersuisut anmoder om.

Stk. 2. Naalakkersuisut kan fastsætte regler om omfanget af de statistiske oplysninger og lignende, som skal indsendes, jf. stk. 1, og om hvordan de ajourføres og indsendes.”

Bemærkning:

MIO finder den nye bestemmelse positiv. I forbindelse med tidligere eksaminationer i FN om efterlevelsen af FN's Konvention om Barnets Rettigheder i Grønland er det netop blevet anbefalet at udvikle mere statistisk viden om børn og unges trivsel i hele Grønland, som vil gøre det lettere at monitorere børn og unges rettigheder og udvikle tilbud, der fremmer børns trivsel. Anvendelsen af en fælles offentlig IT-løsning til brug for administration af Inatsisartutlov om støtte til børn vil gøre det lettere kommunalbestyrelserne at leve op til bestemmelsen om at fremsende statistiske oplysninger, som kan bidrage til udviklingen af indsatser, der styrker børns trivsel og børns rettigheder.

Meeqqat tamarmik naleqarput

Alle børn er værdifulde

All children are valuable

Asannittumik inuulluaqqusillunga

Med kærlig hilsen

Aviâja Egede Lynge

Meeqqat Illersuisuat

Børnetalsmand

avi@mio.gl

Tlf.: 531274